

Datum
2023-06 13

Diarienummer
Ä 2023-2182

Remissvar: PM Ett höjt försörjningskrav för arbetskraftsinvandrare

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Myndigheten har en särskild roll som ansvarig för regional utvecklings- och samordnad landsbygdspolitik. Vi är ansvarig myndighet för riksintresse industriell produktion och för frågor inom turism och besöksnäring. Vårt arbete syftar till att stärka sambanden mellan näringslivsutveckling, samhällsplanering och hållbar regional utveckling. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Tillväxtverkets kommentarer och synpunkter

Tillväxtverket stöder förslagets målsättning om att säkerställa goda arbetsvillkor för alla arbetskraftsinvandrare. Att säkerställa att arbetskraftsinvandrare får en lön som uppgår till minst 80 procent av medianlönen i Sverige är en åtgärd som kan bidra till att skydda individer från utnyttjande samtidigt som den kan främja en sund konkurrenssituation på arbetsmarknaden.

Samtidigt ser Tillväxtverket en tydlig koppling mellan arbetskraftsinvandring, kompetensförsörjning och företagens konkurrenskraft. Den föreslagna åtgärden kommer få stora konsekvenser för vissa branschers möjlighet att attrahera kompetens och bedriva sin verksamhet.

I Promemorian bedöms ett höjt försörjningskrav för arbetskraftsinvandrare”[...]få vissa konsekvenser för företagets kompetensförsörjning[...]” (s.8) men PM:ets analys belyser inte på ett tillfredsställande sätt vilka effekter det kommer få för enskilda branscher och dess företag. Tydligast konsekvenser blir det för företag inom *Hotell & restaurang*-branschen där arbetskraftsinvandringen i praktiken skulle upphöra helt då i princip samtliga arbetskraftsinvandrare inom branschens yrken har en lön som understiger 80 procent av medianinkomsten¹. PM:et visar också att det är de små företagen inom *Hotell & Restaurang* som står för den stora delen av arbetskraftsinvandringen och därmed

¹Politiskt lönegolv till hög kostnad – samhällsekonomiska effekter av ett lönegolv för arbetskraftsinvandrare, Svenskt Näringsliv, 2023.

kommer drabbas hårdast. Detta är ett problem då dessa företag ofta har begränsade resurser för att jobba med alternativa rekryteringsvägar eller internutbildade befintlig personal.

Samtidigt visar Tillväxtverkets undersökning *Företagens villkor och verklighet 2023*² att tre av fyra små och medelstora företag i Sverige vill växa men tillgång till lämplig arbetskraft eller kompetens är det största enskilda hindret för företagets tillväxt. Branschen *Hotell & restaurang* sticker ut i undersökningen då andelen företag som anser att kompetensförsörjning är ett stort hinder har ökat från 39 procent innan pandemin till 43 procent efter pandemin. En mer begränsad arbetskraftsinvandring kommer innebära att situationen förvärras ytterligare och att besöksnäringens tillväxt hämmas.

Det finns geografisk dimension på arbetskraftsinvandringen som inte analyseras närmare i PM:et men ändå bör beaktas. I norra Sverige sker nu en kraftig expansion i samband med den omfattande nyindustrialiseringen kopplad till fossilfri stålproduktion och elektrifiering. Arbetskraftsinvandring bedöms även framåt vara en nödvändig rekryteringskanal för att möjliggöra denna omställning. Tillväxtverkets erfar att ingångslönen för en operatör i de växande industrierna är cirka 25–27000 kronor och därmed riskerar det föreslagna försörjningskravet bli ett reellt hinder för fortsatt expansion i områden som idag har stora problem med att attrahera inhemsk kompetens.

I PM:et skrivs att "Regeringen ser allvarligt på risken för kompetensbrist inom vissa yrken" (s.10), men gör därefter ingen analys av vilka åtgärder som står tillbuds för att underlätta kompetensförsörjningen för de sektorer som kommer att drabbas. Den befintliga kompetensbristen i flera sektorer och särskilt inom besöksnäringen riskerar därmed att kraftigt förvärras då förutsättningarna för arbetskraftsinvandringen, och därmed företagets kompetensförsörjning drastiskt förändras. För att uppnå en hållbar kompetensförsörjning och stärka företagets konkurrenskraft bör regeringen utreda effekterna av de föreslagna förordningsändringarna och dess konsekvenser för näringslivets kompetensförsörjning ytterligare samt undersöka hur negativa effekter eventuellt kan mildras.

Beslut i detta ärende här fattats av avdelningschef Tim Brooks. Josef Lannemyr har varit föredragande. I handläggningen har också Eva-Britt Grönberg, Maria Ljung Westin, Camilla Karlsson, Jan Persson och Minna Rydgård deltagit.

Tim Brooks

Josef Lannemyr

² *Företagens villkor och verklighet 2023*, Tillväxtverket, 2023.